

Handläggare
Hanna Rossetti
Telefon: 08-508 25 911

Till
Socialnämnden
2021-10-26

Skrivelse till socialnämnden om stadens yttersta ansvar gällande akut behov av stöd för personer under 65 år

Skrivelse från V, S och Fi

Förvaltningens förslag till beslut

Nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelse från S, V och Fi angående stadens yttersta ansvar gällande akut behov av stöd för personer under 65 år.

Fredrik Jurdell
Socialdirektör

Veronica Wolgast Carstorp
Biträdande förvaltningschef

Sammanfattning

Alexandra Mattsson Åkerström m.fl. (V), Karin Gustavsson m.fl. (S) och Anna Rantala Bonnier (Fi) lämnade 2021-06-15 in en skrivelse till socialnämnden angående stadens yttersta ansvar gällande akut behov av stöd för personer under 65 år. Skribenterna beskriver att personer med stöd genom LSS kan ha behov av akut stöd och att kommunen då snabbt måste kunna sätta in stödinsatser, exempelvis om assistenten inte dyker upp, brukaren har ramlat på golvet eller om assistenten blir sjuk. Med anledning av detta önskar skribenterna få svar på följande frågor:

- Hur ska akuta situationer likt de ovan beskrivna hanteras inom staden?
- Råder likställighet över staden, mellan stadsdelarna?
- Vilket ansvar vilar på utförare respektive staden?
- Hur påverkas ansvarsfördelningen av olika aktörers möjligheter att snabbt åtgärda akuta situationer?

Kommuners och assistansanordnares ansvar för att anordna personlig assistans beskrivs tydligt i lag och förarbeten. Socialförvaltningen erbjuder regelbundna nätverksträffar för stadens chefer med syfte att öka likställigheten i staden. Vid dessa nätverksträffar finns möjlighet att diskutera handläggningsfrågor och tillämpning i staden. Socialförvaltningen anordnar även årligen

en rättspraxisutbildning för chefer och biståndshandläggare inom området funktionsnedsättning. Utöver detta har biståndshandläggare och myndighetschefer även möjlighet att få juridisk konsultation via telefon från stadens juridiska avdelning. Sammantaget ger detta, enligt förvaltningens mening, förutsättningar för likställighet mellan stadsdelsnämnderna och en ökad samsyn i staden.

Bakgrund

Alexandra Mattsson Åkerström m.fl. (V), Karin Gustavsson m.fl. (S) och Anna Rantala Bonnier (Fi) lämnade 2021-06-15 in en skrivelse till socialnämnden angående stadens yttersta ansvar gällande akut behov av stöd för personer under 65 år.

Ärendet

Partierna V, S och FI framför i skrivelse till nämnden att kommunen har skyldighet gentemot sina medborgare att alla dagar, oavsett tid på dygnet, året runt erbjuda det bistånd som de har rätt till. Det kan också innebära akut behov av hjälp utifrån våldsutsatthet, ekonomiskt stöd, en natt på akutboende eller placering av barn som far illa, vilket hanteras av bland annat stadens socialjour. För personer med stöd genom LSS torde samma princip gälla och kommunen måste därför snabbt kunna sätta in stödinsatser vid de tillfällen när det akut behövs, exempelvis om assistenten inte dyker upp, brukaren har ramlat på golvet eller assistenten blir sjuk, detta hanteras kvällstid av stadens trygghetsjour. Enligt information från en stadsdelsförvaltning ska detta hanteras av beställarenheten under dagtid. Vissa hänvisar till utföraren som dock kan ha olika möjlighet att tillgodose akuta situationer. En del hänvisar till trygghetslarm som långt ifrån alla med personlig assistans har installerat i hemmet.

Skribenterna önskar få svar på följande frågor:

- Hur ska akuta situationer likt de ovan beskrivna hanteras inom staden?
- Råder likställighet över staden, mellan stadsdelarna?
- Vilket ansvar vilar på utförare respektive staden?
- Hur påverkas ansvarsfördelningen av olika aktörers möjligheter att snabbt åtgärda akuta situationer?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor i samråd med social- och skoljuridiska enheten.

Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 20 oktober 2021.

Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 21 oktober 2021.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Kommuners och assistansanordnares skyldighet att anordna personlig assistans beskrivs i Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt förarbeten.

Skyldighet för anordnare av personlig assistans att tillhandahålla assistans

Av 24 § LSS framgår att den som har meddelats tillstånd enligt 23 § och som har anlitats för att utföra personlig assistans åt en enskild, är skyldig att tillhandahålla all den assistans för vilken den enskilde har beviljats ekonomiskt stöd enligt 9 § 2 eller assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken. Detta gäller dock inte om tillståndshavaren har särskilda skäl för att inte tillhandahålla all assistans (*Lag (2012:930)*). Av lagrådsremissen¹ framgår att med särskilda skäl avses framförallt när en anordnare vid sjukfall och andra oförutsedda händelser tvingas hänvisa till kommunen eller annan anordnare. Syftet med detta är att inte försvåra för mindre företag att bedriva verksamhet.

Kommunens basansvar

Kommunen har alltid ett basansvar för insatsen personlig assistans. Med basansvar avses enligt förarbetena bland annat att kommunen alltid ska stå beredd att antingen anordna personlig assistans eller att ge ekonomiskt bidrag till skäligena kostnader för att enskilda ska kunna ordna insatsen på annat sätt än genom kommunen (prop.1992/93:159). Kommunen är även skyldig att på den enskildes begäran anordna personlig assistans i de fall den enskilde erhållit assistansersättning av Försäkringskassan. I kommunens ansvar ingår vidare att utföra assistans eller lämna ekonomiskt stöd för tillfälliga behov av utökad assistans som inte täcks av beviljade assistanstimmar från Försäkringskassan. I kommunens basansvar ingår också att på den enskildes begäran anordna personlig assistans när assistenten inte kan utföra arbetet på grund av sjukdom eller av annan orsak. Detta ansvar beskrivs i förarbetena enligt följande (prop. 1992/93:159 sid. 73): "Om en fristående organisation åtagit sig arbetsgivaransvaret, bör denna också fullgöra de åtaganden som i olika avseenden följer med arbetsgivaransvaret. Det kan vidare inträffa att assistenten tillfälligtvis inte kan utföra arbetet på grund av sjukdom eller av annan orsak. I en sådan situation är kommunen genom den nya lagen skyldig att på den enskildes begäran gripa in."

Staden kan uppfylla sitt ansvar på tre sätt:

1. Stadsdelsnämnden utför assistansen (genom egen regi eller genom att köpa av annan assistansanordnare).

2. Stadsdelsnämnden betalar ekonomiskt stöd till skälig kostnad motsvarande ordinarie assistents sjuklön till den enskilde som själv ordnar sin assistans.
3. Den enskilde kan begära hos stadsdelsnämnden att kommunen betalar ersättning till skälig kostnad motsvarande ordinarie personlig assistents sjuklön direkt till assistansanordnaren.

Ansvarsfördelning i Stockholms stad

Under kontorstid är det beställarenheten på respektive stadsdelsnämnd som ansvarar för att fatta biståndsbeslut om den enskilde har ett akut behov av stöd. Om den enskilde har en pågående insats tas kontakt i första hand med aktuell utförare. För enskilda som sedan tidigare inte har insatser och där val av utförare inte är möjligt innan insats påbörjas hanteras detta av stadens egenregiverksamhet.

Trygghetsjouren beslutar om akut bistånd på kvällar, nätter och helger. Trygghetsjouren kan beroende på den enskildes behov antingen fatta beslut om enstaka insats eller fatta beslut som gäller till nästkommande vardag. Information om beslutet skickas sedan till aktuell stadsdelsnämnd som kan ta vid och göra en bedömning gällande om den enskilde har behov av fortsatt stöd. Akuta insatser till enskilda som inte sedan tidigare har hemtjänstinsatser hanteras av stadens egenregiverksamhet. Trygghetsjouren har även möjlighet att avropa till särskild privat utförare i det fall stadens egenregiverksamhet inte har möjlighet att utföra uppdraget

Som framgår ovan innebär kommunens yttersta ansvar att ha en beredskap att tillhandahålla personlig assistans. Det innebär även en skyldighet att tillgodose behov som är tillfälliga till sin natur. Respektive stadsdelsnämnd i Stockholms stad har således det yttersta ansvaret för att den enskilde inte ska stå utan personlig assistans. Beslut om personlig assistans varierar i omfattning beroende på den enskildes behov av stöd. Om akut behov av stöd uppstår under tider på dygnet som inte täcks av beslut om personlig assistans kan behovet tillgodoses genom insatser enligt socialtjänstlagen t.ex. hemtjänst enligt 4 kap 1 § Socialtjänstlagen.

Enligt information från stadsdelsförvaltningarna är det inte vanligt förekommande att kommunen behöver besluta om akut stöd med anledning av att assistansanordnaren har rekryteringssvårigheter och inte själv kan ordna med vikarie. Förekomsten varierar dock mellan förvaltningarna. Möjligheten att ordna med vikarier vid oförutsedda situationer skiljer sig även åt mellan anordnarna beroende på storlek. Mindre företag och enskilda som själva valt att vara arbetsgivare har oftare svårigheter att själva ordna med vikarier vid oförutsedda situationer än större anordnare. Det varierar således i

vilken omfattning stadsdelsnämnderna behöver besluta om akuta insatser för personer som är beviljade personlig assistans enligt 9 § 2 LSS eller assistansersättning från Försäkringskassan.

Sammanfattning

Kommuners och assistansanordnares ansvar för att anordna personlig assistans beskrivs tydligt i lag och förarbeten. Socialförvaltningen erbjuder regelbundna nätverksträffar för stadens chefer med syfte att öka likställigheten i staden. Vid dessa nätverksträffar finns möjlighet att diskutera handläggningsfrågor och tillämpning i staden. Socialförvaltningen anordnar även årligen en rättspraxisutbildning för chefer och biståndshandläggare inom området funktionsnedsättning. Utöver detta har biståndshandläggare och myndighetschefer även möjlighet att få juridisk konsultation via telefon från stadens juridiska avdelning. Sammantaget ger detta, enligt förvaltningens mening, förutsättningar för likställighet mellan stadsdelsnämnderna och en ökad samsyn i staden.

Förvaltningen föreslår att nämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen avseende stadens yttersta ansvar gällande akut behov av stöd för personer under 65 år.

Bilagor

Skrivelse från V, S och Fi